

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:o 33.

Götheborgske
S p i o n e n.

Lördagen, den 13 Augusti 1768.

Tankar öfver Tobaksplantering
i Sverige.

At Swenska åkerbruket, i synnerhet sådant som det waret och ännu är, genom tobaksplantering lider, är i min tanke, en tydelig sanning.

Et planteringen, om den med någon fördel skal nyttjas, fordras den aldrabäste åker och jordmon. Det är ej nog at denne uti et magert och, på de måste ställen, illa upodladt land, undandrages spannemåls sädet: tobaken fordrar, waktadt planteringen sker i bästa jordmon, den önnigaste gödsel: et tunneland, beredt til tobak, fordrar så mycken gödsel, at flera tunneland åkerjord därmed rikeliagen kunna hjelpas: mister altså spannemåls sädet, til en början, på twänne rått betydande sätt.

Det är mer bekant, än at jag behöfwer nämna, det tobaksplantering medtager ganska många dagswerken: bleswo dessa i det stället

S F

anwän

använda på förbättranden af åkerjorde; skulle wi snart se oländiga fält, ja ända in til torra sandbackar tacksamma, och lofwa arbetarne den önnigaste skörd. Inwånarne i Warberg hafwa, i denna delen gifwet oss et hedrande efterdöme: har en olyckelig wädeld af Staden så godt som gjordt en ödemark; så har Inbyggarnes berömda slit och et rätt användande af gödsel, gjordt af ödemarker och torrasandbackar kring Staden, de bördigaste åkrar.

Jag ser förut, at en och annan lär göra det inkastet, at tobaksplanteringen kan, åtminstone wid de städer i Riket, til det almännas fördel, idkas, hwaråst är önnig tilgång på gödsel, hwilken til intet annat behof lätteligen göres nyttig, såsom i synnerhet här i Göttheborg. Jag nekar ej at för några och 20 år sedan både många och mångåriga gödselhögar, utom wåre portar, och försvarswerk wittnade om den tidens slummer, och användas sedermera med fördel på nyligen uptagna tobaks land: men sedan man börjat wakna och rätteligen inse hwad fördel åkren har af gödselen, hafwa dessa högar aldeles försvunnet.

Att förtiga andre, böra med heder desse Landts hushållare nämnas näml. Direct. Herr Nils Ström på Lärje, Wägm. Herr Oliveholm på Bäckbo, Herr Swen Scale på Bå, och Herr Mint på Bakaregården, hwilke med tilhjelp af gödsel från staden, til 2 kan hånda 300 pro Cent förbättradt sina Egendomar.

Man önskar, och hoppas billigt, at flere, som

som nu ega, eller kunna få Landt-egendomar i kring Staden, lära, i en så angelägen sak, följa så tåcka efterdomen. Staden har nu slupet Pyramider af gödsel-högar kring sina walar, och man märker en ädel tåflan om en i forna tider föraktelig wara, inellan tobaksplanterings Bdkare, Landt-hushållare och Erågårdsmästare.

Jag lemnar nu åt hwar och en orwåldig, som eger insigt at döma, uti hwilken handtering gödselen til almån fördel bäst användes. Jag för min del önskar wår åker, och nytäger denna sin amma helt och hållen.

Min tanke är widare, at redan anlagda tobaks land med fördel kunna nyttjas til kål, och Krydgårdar, och i synnerhet til spannemåls fält: jag ser med nöge några af de största tobaks land, i år båra et önnigt och frodigt korn.

Här lär ännu göras följande inkast: skulle tobaks planteringen nedläggas i Sverige; måste så mycket mer utländsk införskrifwas: detta öfte Rikets under-balance; wore altså skadeligt. Här på swaras, at om ången endast får göda åkeren, och bågge wål häfdas; skola wi ej behöfwa at införskrifwa så mycket spannemål, som nu sker, at förtiga det wi jämwäl skulle få, inom våra gränser, större förtåd på victualie waror, om åkerbruket fick sin tillbörliga skötsel. Jag tror mig således säga at Rikets under-balance, i anseende til tobaks bladers införskrifwande, skulle blifwa litet betydande.

Bonden har nu, på några år, bäst funnet sin räkning wid at köpa Virginiska blader, dem han sjelf skär, och lär icke gärna påtvungas at röka rul-tobak, rullen til 13 a 14 öre, tilverkad af Swenska blader, och med isauce så fuktad, at den efter någre dagars torkning icke torde wåga tre fjerdendels mark; då han där emot får köpa en mark helt torra och til rökning dubbelt bättre blader för 16 öre.

Jag fruktar fördenstul, at, om införskrifning, fri handel, och bruk af Virginiska tobaksblader skulle mer inskränkas, än hit intil sedt; skulle därigenom gifwas anledning, at, efter en gammal, och för Riket alt för skadelig wana, impracticera, genom oräkneliga tillfällen, den så kallade Nerste, men i sig sjelf warande Holländske rull-tobaken. Jag behöfwer för en uplyst almänhet ej nämna hwad skada Kronan lider, då waran således tulfritt insmyges.

Stads Nyheter.

Inkomne är Skepparne Jan Grindet ifrån Amsterdam med piplera och olja, Heyne Sikes ifrån Rotterdam med ost, Jan Abels ifrån Amsterdam med barlast, Jan Meldrum från Dundie med dito, Thomas Brown från London med ost och fensterglas, W. Woodthrop ifrån Linn med Barlast, John Bell ifrån Stockton med dito, Olof A. Wyl ifrån Bordeaux;

deauy och Crofwoyck med win och salt, Jan Eilders ifrån Amsterdam med tunneband, Pas-trick Rennie ifrån Montros med Barlast och hö, Archibald M. Kinlan ifrån Cambelton med barlast, Simon Bishop ifrån Yarmouth med dito, Charles Lines från dito med dito, Alex. Blues ifrån Aberdeen med dito, T. Kamer ifrån Yarmouth med dito och kött, William Coutts ifrån Sterling med furkohl och hö, Alex. Miles ifrån Dundie med hö, William Kirkwood ifrån Saltcoats i Island med barlast, Jan Hansen ifrån Amsterdam med dito, Olof Larsson ifrån Bergen med torr torrk och gråsk, David Elephan ifrån Leith med bly.

Utgångne åro skepparne Joc. Rabstedt til London, Benj. Metcalfe til Hull, Peter Hosman til London, John Bell til Stockholm med järn och bräder, samt John Mildrum til Dunfirquen med Ostindiskt gods.

Rundgöresser.

Framkommer til Catechismi-Förhör: Måndagen Stora Hamnegatans Note. Tisdagen Köpmansgatans Note. Onsdagen Sillegatans Note. Torsdagen Kronhusgatans Note.

På de ifrån Canton i år hemkomna Skeppen, hafwa Herrarne och besättningarne, under påstående resa, på et ganska ädelmodigt sätt ihogkommet härwarande Frimurare-barn och koppymnings-huset; nemligen de af Skep-

pet Adolph Fredrics med en gåfwa af 703 Dal. S:mt, och af Skeppet Lovisa Ulrika med 458 Dal. i samma mynt. Så sällsynt det är, at en, i sig sjelf öm kånsla, af kärlek til fädernesland och landsmän, nu för tiden uttrar sig i werk och gerning, så hederligen beswisar nyfnåmda wåre Ostindiefarares frikostighet, at man under omwerling af climat, folk och länder, icke derföre nödwåudigt behöfwer ombyta sinne och hjertelag.

Lottegare uti Dortmundska lotteriet tjenar til rättelse, det dragnings listan, som med fifta Post är ankommen, kan beses hos Fru Elisabeth Barthengren, hwaråst åfwen sedlar til tredje Classens dragning til den 19 dennes kunna bekommas

Hos Herrar Grill och Petersen finnas nyliken inkomna tunneband för billigaste pris.

Et wid Wadholmen här i Skårgården, stort och gånka wålbelåget Sill- & Salteri och tran- & kokeri med 5 stycken stora tran-pannor, samt alt öfrigt tillbehör, är för billigt pris at arrendera, och nu strart at tiltråda, hwarom umberättelse kan erhållas uti Kopperslagaren Wolffarts Enkas hus på Hållendare gatan, eller ock hos Liquidations Commissarien och Krono Länsmannen Diabe på Hisingen.

Egendomen lilla Klippan, med des tilhörige Trågård på ladugårds egor belågen, tjänlig til wårdshus, utbjudes til arrende ifrån nästkommande Michaelis tid. Den som här til
år

är hogad, kan om villkoren öfverens komma med Egaren Herr Volrath von Stcken.

Til Herrar Handlandes tjenst, finnes uti Herr Langs Boklåda insatt et Exemplar af 1759 års Tull-uträkning öfver alla afgifter på de til införsel tillätne waror med förändringarne och tillökningarne sedan den tiden riktigt inskrefne, a 24 Dal. S:mt Exemplaret, kunnandes där af flera erhållas, när Herrar Handlande därstädes låta antekna sina namn.

En skickelig, och med goda witnessbörd försedd Hus- eller Kammar Jungfru tilbjuder åt något Herskap sin tjenst. Istundas någon sådan lemmas mig här om oförbörvat under rättelse, då adresse skal meddelas.

Utur en Bureau äro bortstulna följande saker: 1 silfver gaffel-skaf. 1 Jubel-penning, slagen 1721 med K. Friedrichs bild å ena sidan, och å andra K. Gustaf 1 och Gustaf Adolphs Bröstitbilder; 2ne Riksdalrar Gud mit hopp; 1 Decaton. en half Engelsk Krona, en half Piastre och 1 Drottn. Ulrica Eleonora begrafnings-penning med nordstjernan på, stor som 1 Carolin. 1 Kong Carl XII dito af samma storlek. 1 Dytt begrafnings-penning af Riksdalers storlek. Den som detta kan til rätta skaffa, och anmäler sig hos Guld- och Silfver-arbetaren Herr Neuf, skal tackfullt wedergållas.

Eho som skulle innehafwa någon utaf Kyrkos herden i Orby Herr Joh. Gust. Bennick, artingen

tingen med eller utom des Frus, Inga Hedstroms underskrift, tecknad förskrifning, eller någon annan förbindelse, som bewisligen genom deras sons, Studenten Herr Axel Joh. Benicks hand blifwer utgifwen; den samme behagade at inom innevarande Augusti månads slut, hos Herr Handelsmannen Jacob Mellgren sig angifwa och sådana sedlar uppte, helst til de samma sedermera hwarken kan, eller bör hafwas något hånseende, utan härmedelst, i hvars hand de finnas må, aldeles dödade warda: hwilket Almånheten fördenksul härigenom tillkänna gifwes.

Föreläsning på de Exempel som finnes på Stabbergiska Boktryckeriet: Jeanna d'Arc. Partie - Andan. Denisons Fabler. Willcocks Honungs-Droppar. Jesu Christi sju sista Lefnads-dagar. Nordbergs Ammärkningar wid Kong Carl XII. Hist. Beskrif til Hans Kongl. Höghet Kronprinsen. Amurath och Selima, en Hsterländsk Historia. Historiska Märkwärdigheter. Decert på Julgröten. Jägerhornes Swar och Förklaring om Högsta Rinsten. Lagliga Tankar, i et Bref til en Landsman. Slotts-Rättes Handlingar, angående Interesse-Sedlar. Handlingar, rörande de af Kongl. Majest. från Des och Rikens Svea Hof-Rätt inforbrade Arbets-Förtekingar. Enebons Ordens-Predikan. Gyllensjerna om Fiskerier. Cammar-Collegii Relation til Kong Carl XII. angående Swenska Cammar-Werket. Stockholms Prospect. Nabeners Breställare. Lundbergs Swenska Trädgårds-Praxis. Prästmanna Hde i Sverige. Nya Små-Saker, til Råde och Tids-fördrif. Et ord til Syndaren och et ord til de Heliga. Anvisning til Stads-Kundskap. Strelings Grammat. Latina Pro Memoria. Handl. angående Prins Frid. Adolphi Examen. Peterffons Natwardes Förhör. Linds Predikan om Bönen. Critique öfwer en nyligen utkommen Skrift öfwer Banquen.